Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

HE 200/2024 vp

Lausunto hallituksen esityksestä työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavasta laista (HE 200/2024 vp)

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä laeiksi työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (ns. työsuojelun valvontalaki) 47 §:n ja panostajalain muuttamisesta. Esityksen mukainen uusi laki korvaisi voimassa olevan työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain. Esityksen tavoitteena on työsuojelun edistämisen lisäksi lain ajantasaisuuden varmistaminen ja yhteensopivuus muun lainsäädännön kanssa.

Suomen Yrittäjät pitää työsuojelutiedon levittämistä ja työturvallisuuden edistämistä tärkeänä. Esityksessä on kuitenkin kyse tästä tavoitteesta lähinnä välillisesti, sillä sen keskeinen sisältö koskee työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevien tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävän antamista sosiaali- ja terveysministeriöltä työmarkkinakeskusjärjestöjen ylläpitämälle Työturvallisuuskeskus ry:lle. Kyse on julkisen hallintotehtävän antamista perustuslain 124 §:n nojalla.

Työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinti vaikuttaa kielteisesti markkinaehtoiseen työsuojelutoimintaan

Esityksen mukaan työsuojeluhenkilöiden rekisteröinnin tarkoituksena on välittää työsuojelutietoa ja -materiaalia sekä työsuojelukoulutuksen järjestämiseen liittyvää tietoa ja edistää työsuojelun työpaikkakohtaista valvontaa sekä tarkastustoimintaa. Käytännössä rekisterin käyttötarkoitus on kuitenkin lähinnä Työturvallisuuskeskus ry:n toimintaedellytysten varmistaminen. Vaikka Työturvallisuuskeskusta rahoitetaan Työsuojelurahastosta, se on yksityinen toimija ja toimii osin myös kilpailuilla markkinoilla työsuojelukoulutusten järjestäjänä.

Suomen Yrittäjät ei pidä hyväksyttävänä sitä, että yksityiselle toimijalle myönnetään lailla erityisasema sellaisen tiedon hallintaan, joka kerätään toisilta yksityisiltä yrityksiltä ja muilta työnantajilta lakisääteisen ilmoitusvelvollisuuden nojalla. Suomen Yrittäjät pitää myös kyseenalaisena, onko

rekisteristä lainkaan perusteita säätää laissa. Lähtökohtaisesti työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnin olisi oltava viranomaisen tehtävä, sikäli kun rekisteröinnille ja rekisterin pitämiselle on ylipäänsä viranomaistehtävien hoitamisen kannalta perusteita.

Suomen Yrittäjät suhtautuu kriittisesti siihen, että yksityiselle toimijalle annetaan lailla mahdollisuus ylläpitää ja hyödyntää kaupallisiin tarkoituksiin rekisteriä, jonka tiedot on kerätty yksityisiltä yrityksiltä ja muilta työnantajilta. Se, että viranomainen ei katso sillä olevan resursseja rekisterin pitämiseen, ei ole peruste antaa tällaista viranomaistehtävää yksityisen tahon hoidettavaksi.

Työsuojelun yhteistoimintarekisteristä olisi mahdollista saada tietoja työsuojelutiedon välittämiseen, sekä maksuttomien ja maksullisten työsuojelua edistävien koulutusten, tuotteiden tai palveluiden markkinointia varten. Tietoja voisivat ehdotetun lain 13 §:n mukaan saada maksutta Työturvallisuuskeskus omaan toimintaansa, sekä työnantajien, muiden yrittäjien tai työntekijöiden yhdistykset ja viranomaiset. Muut toimijat – siis lähinnä yksityiset yritykset – olisivat kuitenkin velvollisia maksamaan tiedoista maksun Työturvallisuuskeskukselle.

Suomen Yrittäjät pitää kilpailuneutraliteetin kannalta erittäin ongelmallisena sitä, että yksityisiltä yrityksiltä lain nojalla kerättyjä tietoja voidaan käyttää kaupalliseen toimintaan, mutta osa markkinoilla toimivista tahoista on velvollinen maksamaan tietojen käytöstä. Työturvallisuuskeskus ry on yleishyödyllisen yhdistyksen asemastaan huolimatta kaupallisissa koulutuksissa ja tuotteissa markkinaehtoinen toimija, ja sen pitäisi olla muiden toimijoiden kanssa työsuojelukoulutusten ja muiden työsuojelua koskevien tuotteiden tai palvelujen markkinoilla tasavertaisessa asemassa.

Työnantajan ilmoitusvelvollisuus

Esityksessä ehdotetun lain 4 §:n mukaan työnantajalla olisi velvollisuus ilmoittaa tietoja työsuojelun yhteistoimintahenkilöistä, jos työpaikalla on valittu työsuojeluvaltuutettu, työnantaja teettää henkilöstöllä työtä työpaikalla yli 50 kalenteripäivänä ja työpaikan henkilöstöön kuuluu vähintään 10 henkilöä. Suomen Yrittäjät pitää 4 §:n mukaisia ilmoittamisen edellytyksiä sinänsä perusteltuina. 10 henkilön raja vastaisi nykyistä soveltamiskäytäntöä siinä mielessä, että nykyisen käytännön mukaan ilmoittamisen rajana on pidetty 10 työntekijää, vaikkei nykyisessä laissa olekaan säädetty nimenomaisesti rajasta.

Suomen Yrittäjät kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että ehdotettavassa 4 §:ssä henkilömäärää ei ole sidottu työsuhteen olemassaoloon.

Säännöksessä on kyse nimenomaan ”henkilöistä”, ei työntekijöistä. Säännös kattanee siten myös vuokratyöntekijät ja esimerkiksi yrittäjänä työskentelevän työnantajan. Tästä ei kuitenkaan ole säännöksen perusteluissa tarkempaa mainintaa. Sääntelyn tarkoituksen vuoksi olisi tarpeen selkeyttää säännöstä siten, että 10 henkilön raja koskisi nimenomaan työsuhteisia työntekijöitä tai vuokratyöntekijöitä. Yrittäjän asemassa olevia henkilöitä ei ole perusteltua sisällyttää laskentaan mukaan. Suomen Yrittäjät toteaa tältä osin myös, että 10 työntekijän raja olisi myös yhtenevä työsuojelun valvontalaissa säädetyn työsuojeluvaltuutetun valintavelvollisuuden kanssa.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Albert Mäkelä
asiantuntija, OTM